

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΔΑΤΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ

Γ. ΜΑΥΡΩΤΑΣ

Η υδατοσφαίριση (water polo) είναι το μοναδικό ομαδικό άθλημα όπου ο αθλητής δε βρίσκεται στο στοιχείο του, καθότι, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα ομαδικά σπορ, ο αγωνιστικός χώρος δεν είναι στην ξηρά αλλά στο νερό. Το στοιχείο αυτό το καθιστά ιδιαίτερα δύσκολο, καθώς ο παίκτης, εκτός από τον αντίπαλο, έχει να αντιμετωπίσει και το νερό. Πρόκειται δηλαδή για ένα συνδυασμό κολύμβησης και παιχνιδιού με μπάλα.

Στην Ελλάδα η υδατοσφαίριση έχει σχετικά λίγους φίλους, αλλά πολύ πιστούς. Είναι ένα άθλημα που δεν απολαμβάνει μεγάλη δημοσιότητα, παρά την παράδοση που έχει δημιουργήσει και τις επιτυχίες που έχει φέρει στην Ελλάδα. Αυτό οφείλεται και στο γεγονός ότι είναι δύσκολο να το παίξει και να το γνωρίσει «αυτοπροσώπως» ο μέσος φίλαθλος, σε αντίθεση με το ποδόσφαιρο, το μπάσκετ ή ακόμα και το βόλεϋ. Επίσης είναι δύσκολο και να το παρακολουθήσει, καθώς βλέπει μόνο το κομμάτι του παιχνιδιού που είναι έξω από το νερό.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια περιγραφή του αθλήματος της υδατοσφαίρισης που να απευθύνεται σε μη ειδικευμένο κοινό. Γίνεται μια αναδρομή στην εξέλιξη του αθλήματος από τα τέλη του 19ου αιώνα ως σήμερα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση της ελληνικής υδατοσφαίρισης. Δίνονται οι βασικές αρχές του αθλήματος περιληπτικά, ώστε να αποκτήσει μια σφαιρική εικόνα του αθλήματος ο μέσος φίλαθλος, καθώς και τα σημαντικότερα στοιχεία της εξέλιξης του αθλήματος τα τελευταία τριάντα χρόνια.

Η δομή της εργασίας έχει ως εξής: στην αρχή γίνεται μια αναφορά στο ιστορικό της υδατοσφαίρισης από τη γέννησή της ως σήμερα. Στη συνέχεια δίνεται μια περιγραφή της ελληνικής πορείας μέσα από τις εσωτερικές και τις διεθνείς διοργανώσεις. Έπειτα παρουσιάζονται οι γενικές αρχές του αθλήματος όπως έχουν διαμορφωθεί σήμερα και αναφέρονται ορισμένα στοιχεία σε ό,τι αφορά την εξέλιξη του αθλήματος τα τελευταία είκοσι χρόνια. Τελειώνοντας, παραθέτονται κάποιες εκτιμήσεις για τη μελλοντική εξέλιξη του αθλήματος.

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΜΑΤΟΣ

Η υδατοσφαίριση είναι ένα από τα πρώτα ομαδικά σπορ που αναπτύχθηκαν ήδη από το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Ξεκίνησε στα ποτάμια και τις λίμνες της Μεγάλης Βρετανίας σαν ένα είδος που συνδυάζε ράγκμπυ και ποδόσφαιρο μέσα στο νερό. Το όνομά της στα αγγλικά (“water polo”) προήλθε από τη λαστιχένια μπάλα με την οποία έπαιζαν που προφερόταν “pulu” στα ινδικά (διάμετρος 13 ως 23 εκατοστά). Η πρώτη καταγεγραμμένη περιγραφή τέτοιου αγώνα υδρο-ποδοσφαίρου έγινε στο Λονδίνο στις

Σχήμα 1. Αγώνας υδατοσφαίρισης στο Madison Square Garden το 1899.

13 Ιουλίου 1876. Στους πρώτους αγώνες δεν υπήρχαν κανόνες και ουσιαστικά ήταν μεμονωμένες προσπάθειες των παικτών να φτάσουν στο αντίπαλο τέρμα, που ήταν απλώς η άκρη της δεξαμενής, κρατώντας στο ένα χέρι τη μπάλα και με το άλλο κολυπούσαν κάτω ή πάνω από το νερό. Το γκολ ήταν το να ακουμπήσουν με τα δύο χέρια τη μπάλα στο τέρμα (κάτι σαν το “touch down” στο αμερικανικό ποδόσφαιρο), ενώ ο τερματοφύλακας καθόταν έξω από τη δεξαμενή και έκανε βουτιά-επίθεση προς το μέρος του επιθετικού που επιχειρούσε να σκοράρει. Στα μέσα της δεκαετίας του 1880 εισήχθησαν νέοι κανονισμοί (όχι η μπάλα κάτω από το νερό, ο παίκτης χωρίς την μπάλα δεν εμποδίζεται να κολυμπήσει), οι οποίοι οδήγησαν σε νέες τεχνικές του παιχνιδιού, του πρόσθεσαν περισσότερη κίνηση και ομαδική συνεργασία. Τα τέρματα έγιναν σαν του ποδοσφαίρου (δύο κάθετα δοκάρια και ένα οριζόντιο) και η μπάλα από λαστιχένια έγινε δερμάτινη, σαν του ποδοσφαίρου, αλειμμένη με λίπος για «στεγανοποίηση». Η νέα έκδοση αυτή της υδατοσφαίρισης ταξίδεψε σε Ουγγαρία και Αυστρία (1889), Γερμανία (1894), Γαλλία (1895), Βέλγιο (1900) κ.λπ.¹ Το άθλημα της υδατοσφαίρισης εμφανίστηκε στις ΗΠΑ το 1888. Το εισήγαγε ένας Άγγλος δάσκαλος κολύμβησης, ο John Robinson, ο οποίος όμως το ήξερε με την αρχική του μορφή (με το στυλ του ράγκμπυ), χωρίς τους νεωτερισμούς της δεκαετίας του 1880. Έτσι σύντομα στην Αμερική πήρε τη μορφή του αμερικανικού ποδοσφαίρου που παίζεται στο νερό, με το τέρμα να είναι μια σανίδα στην άκρη της δεξαμενής στην οποία γινόταν το touch down. Η αμερικανική έκδοση του water polo έγινε γρήγορα δημοφιλής και γίνονταν αγώνες στο Madison Square Garden της Νέας Υόρκης, στη Βοστώνη και αλλού, ενώ οι αγώνες συγκέντρωναν μέχρι και 14.000 θεατές! Το

Σχήμα 2. Ολυμπιακοί Αγώνες στο Παρίσι το 1924.

παιχνίδι βέβαια δεν είχε πολλά κοινά με τη σημερινή του μορφή. Ήταν περισσότερο πάλη στο νερό, όλα τα κτυπήματα επιτρέπονταν και το βασικότερο κίνητρο των θεατών ήταν η βιαιότητα που απέπνεε².

Το 1900 στο Παρίσι η υδατοσφαίριση ήταν το πρώτο ομαδικό αγώνισμα που εισήλθε στο πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων. Επρόκειτο για την ευρωπαϊκή, πιο εξευγενισμένη, έκδοση του αθλήματος και συμμετείχαν σύλλογοι από την Ευρώπη και όχι εθνικές ομάδες. Στην επόμενη Ολυμπιάδα στο Saint Louis το 1904, μόλις έγινε γνωστό ότι θα χρησιμοποιηθούν οι αμερικανικοί κανονισμοί, οι ευρωπαϊκές ομάδες αποχώρησαν και συμμετείχαν μόνο τρεις αμερικανικοί σύλλογοι από τη Νέα Υόρκη, το Σικάγο και το Μισούρι. Τον τίτλο τον πήρε η Νέα Υόρκη. Από την Ολυμπιάδα του Λονδίνου το 1908 καθιερώθηκε η συμμετοχή εθνικών ομάδων και όχι συλλόγων στην Ολυμπιάδα, ενώ επίσης καθιερώθηκαν οι ευρωπαϊκοί κανονισμοί, τους οποίους αναγκάστηκαν να υιοθετήσουν και οι Αμερικανοί από το 1913, αφού είδαν ότι υπήρχαν πολλά θύματα στα παιχνίδια μεταξύ των αμερικανικών συλλόγων με τους υπάρχοντες κατ’ ευφημισμόν κανονισμούς. Στα επόμενα χρόνια, από το 1920 έως σήμερα, έγιναν αλλαγές στους κανονισμούς, χωρίς όμως να επηρεαστεί ιδιαίτερα ο χαρακτήρας του αθλήματος, το οποίο παρέμεινε ένα δυναμικό σπορ αλλά με αυστηρούς κανόνες. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην αμερικανική ομάδα υδατοσφαίρισης του 1924 (σχήμα 2) πρωταγωνιστούσε ο επίσης πρωταθλητής κολύμβησης John Weismuller, ο μετέπειτα γνωστός κινηματογραφικός Ταρζάν (σχήμα 3). Αξέχαστο έχει μείνει επίσης το παιχνίδι ΕΣΣΔ – Ουγγαρία στην Ολυμπιάδα της Μελβούρνης το 1956, το οποίο έγινε μόλις λίγες εβδομάδες μετά την εισβολή των Σοβιετικών στην Ουγγαρία και κατέληξε σε αιματηρή σύρραξη στην πισίνα. Είναι χαρακτηριστικό ότι

Σχήμα 3. Ο Johnny Weismuller στην Ολυμπιάδα του 1924.

οι παίκτες της Ουγγαρίας είχαν φύγει για την Αυστραλία πριν την εισβολή και μετά τους αγώνες δε γύρισαν στην πατρίδα τους υπό το νέο καθεστώς, αλλά ζήτησαν άσυλο σε διάφορες χώρες.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Το άθλημα της υδατοσφαίρισης έχει μακρά ιστορία στη χώρα μας. Οι πρώτες πόλεις όπου καλλιεργήθηκε ήταν η Θεσσαλονίκη (πρώτος πρωταθλητής Ελλάδος ο Άρης Θεσσαλονίκης το 1928), η Πάτρα (πρωταγωνίστησε τις δεκαετίες του 1930 και 1940) και ο Πειραιάς με τον Ολυμπιακό και τον Εθνικό. Αδιαμφισβήτητος κυρίαρχος στην ελληνική υδατοσφαίριση θεωρείται ο Εθνικός Πειραιώς, ο οποίος από το 1953 ως το 1985 κατέκτησε 35 πρωταθλήματα (όλα όσα έγιναν εκτός από το 1969 και το 1971). Το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980 κυριάρχησε η ομάδα της Γλυφάδας (Α.Ν.Ο. Γλυφάδας) που κατέκτησε 5 σερί πρωταθλήματα. Τη δεκαετία του 1990 πρωταγωνίστησαν στον ελληνικό χώρο ο Ολυμπιακός και ο Ν.Ο. Βουλιαγμένης, ενώ μετά το 2000 τα σκήπτρα έχει πάρει ο Ολυμπιακός. Η διάκριση σε ευρωπαϊκές διοργανώσεις ήρθε σχετικά πρόσφατα, με τη Βουλιαγμένη να κατακτά το 1997 το Κύπελλο Κυπελλούχων Ευρώπης και τον Ολυμπιακό το 2002 να κατακτά το Κύπελλο Πρωταθλητριών. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 αναπτύχθηκε και η γυναικεία υδατοσφαίριση, με βασικές πρωταγωνίστριες τον Α.Ν.Ο. Γλυφάδας και το Ν.Ο. Βουλιαγμένης. Τα τελευταία χρόνια έχουμε και σημαντικές ευρωπαϊκές διακρίσεις στις γυναίκες με την κατάκτηση δύο κυπέλλων πρωταθλητριών (Γλυφάδα 2000, 2003) και ενός κυπέλλου κυπελλούχων (Βουλιαγμένη 2003). Σημαντική παράδοση και καλλιέργεια του αθλήματος υπάρχει σε πόλεις της περιφέρειας όπως η Χίος, τα Χανιά, η Κέρκυρα, η Πάτρα, ο Βόλος κ.λπ.

Σε επίπεδο εθνικής ομάδας η υδατοσφαίριση χαρακτηρίζεται ως το άθλημα των Ολυμπιάδων. Η εθνική πόλο έχει συμμετάσχει σε 11 Ολυμπιακούς Αγώνες (τους

τελευταίους 6 ανελλιπώς), όταν το επόμενο ομαδικό άθλημα σε συμμετοχές σε Ολυμπιακούς Αγώνες είναι το μπάσκετ με δύο συμμετοχές. Η πορεία της εθνικής ομάδας στις διεθνείς διοργανώσεις φαίνεται στο σχήμα 4. Από τα διαγράμματα αυτά είναι σαφές μια ανοδική πορεία της χώρας μας τα τελευταία χρόνια.

Σημαντικές διακρίσεις έχουν έλθει τα τελευταία χρόνια και στις εθνικές ομάδες εφήβων νεανίδων, δηλαδή στην υποδομή. Στις ομάδες αυτές πρέπει να σημειωθεί η σημαντική παρουσία παικτών από την περιφέρεια, σε πόλεις με παράδοση, όπου καλλιεργείται σε βάθος το άθλημα (Χανιά, Χίος κ.ά.). Μια από τις κορυφαίες στιγμές ήταν και η κατάκτηση του Παγκόσμιου Πρωταθλήματος Εφήβων το 2001.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Στη συνέχεια θα αναφερθούν λίγα λόγια για τα τεχνικά χαρακτηριστικά του αθλήματος, όπως έχουν διαμορφωθεί σήμερα.

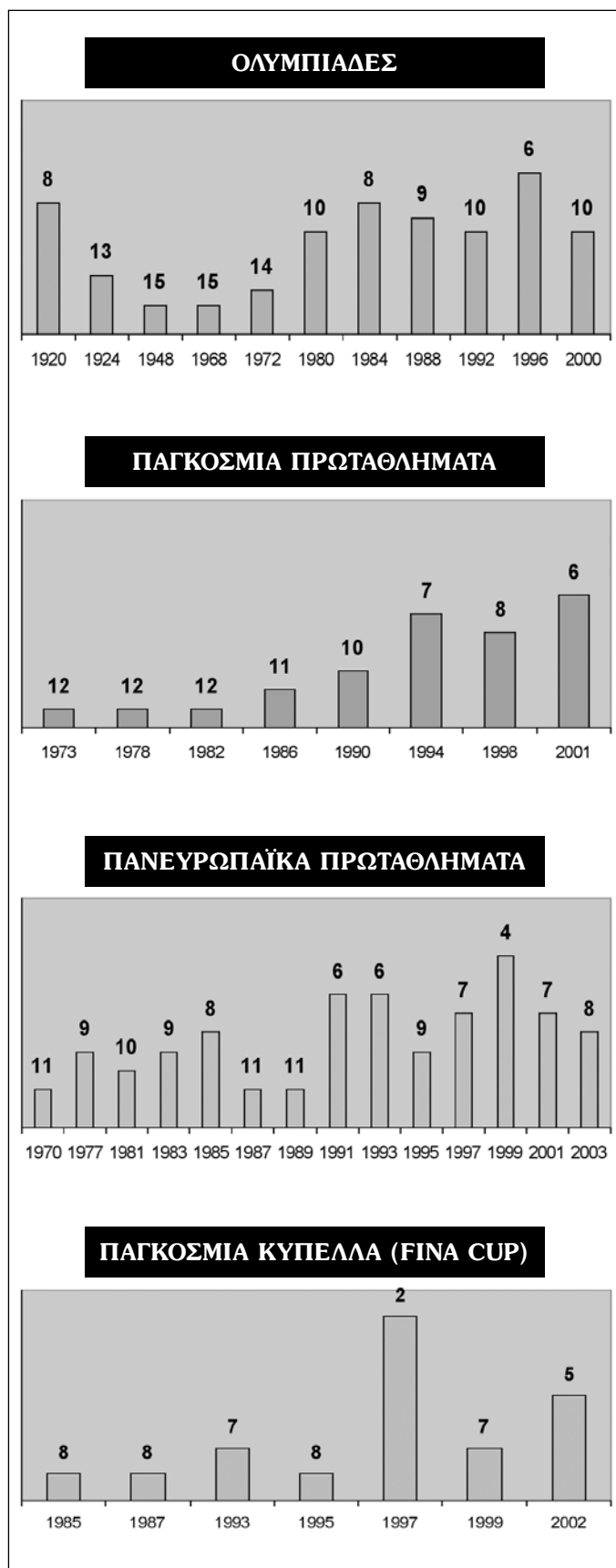
Οι διαστάσεις του αγωνιστικού χώρου είναι 30x20m, ενώ το ελάχιστο βάθος πρέπει να είναι 2m. Οι εστίες (τέρματα) έχουν διαστάσεις 0,90m ύψος και 3m πλάτος, ενώ η μπάλα ζυγίζει περίπου 450-500g. Ο αγώνας διαρκεί τέσσερα επτάλεπτα διεθνώς, ενώ στα εθνικά πρωταθλήματα μπορεί να διαφέρει η διάρκεια (τέσσερα εννιάλεπτα στο ελληνικό πρωτάθλημα). Κάθε ομάδα αποτελείται από 13 παίκτες, εκ των οποίων κάθε στιγμή παίζουν οι επτά. Από τους επτά ο ένας είναι τερματοφύλακας. Οι αλλαγές των παικτών είναι απεριόριστες και γίνονται στα γκολ, στα επτάλεπτα και στα time out. Η μία ομάδα φοράει λευκά σκουφάκια, η αντίπαλη μπλε, ενώ οι τερματοφύλακες φοράνε κόκκινα. Υπάρχουν δύο διαιτητές, ένας σε κάθε μεριά της πισίνας. Το παιχνίδι έχει γενικά 4 φάσεις:

- Άμυνα
- Αντεπίθεση ή επιθετική κόντρα (μετάβαση από την άμυνα στην επίθεση)
- Επίθεση
- Επιστροφή ή αμυντική κόντρα (μετάβαση από την επίθεση στην άμυνα).

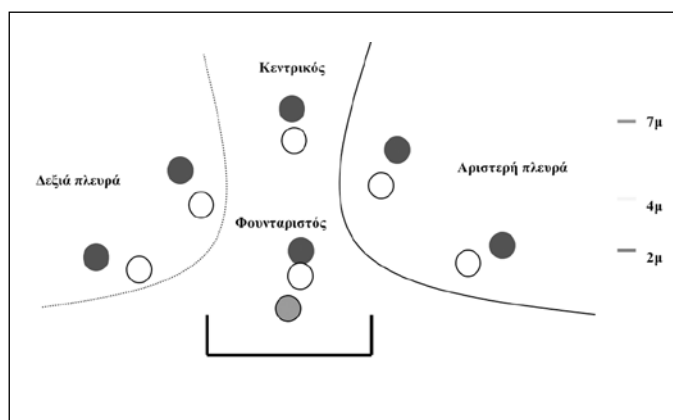
Τυπική διάταξη μιας επίθεσης με τις θέσεις των επιθετικών και αμυντικών παικτών φαίνεται στο σχήμα 5. Η επίθεση σχηματίζει ημικύκλιο γύρω από τον κεντρικό επιθετικό («φουνταριστό»).

Ο φουνταριστός είναι ο κινητήριος μοχλός της επίθεσης κάθε ομάδας και ο παίκτης στον οποίο καταλήγουν οι περισσότερες προσπάθειες προκειμένου είτε να κάνει τελική προσπάθεια είτε να κερδίσει αποβολή του αντιπάλου.

Ένα σημαντικό κομμάτι του παιχνιδιού αποτελεί η φάση του «παίκτη παραπάνω», όπου μια από τις δυο ομάδες έχει αριθμητική υπεροχή για περιορισμένο χρό-

Σχήμα 4. Οι διακρίσεις της Ελλάδας στις διεθνείς διοργανώσεις.

Σχήμα 5. Η διάταξη της ομάδας στην επίθεση.

νικό διάστημα (σήμερα 20'') λόγω αποβολής κάποιου αντιπάλου. Σε ένα παιχνίδι σφυρίζονται κατά μέσο όρο 5-10 αποβολές για κάθε ομάδα και σε αυτή τη φάση του παιχνιδιού σημειώνεται το 50-80% των γκολ κατά μέσο όρο. Τέλος η αντεπίθεση, όπως στα περισσότερα ομαδικά αθλήματα, αποτελεί ένα από τα πιο θεαματικά στοιχεία του παιχνιδιού, συνδυάζοντας την κίνηση των παικτών με την κυκλοφορία της μπάλας (σχήμα 6).

ΕΞΕΛΙΞΗ

Κανονισμοί

Οι κανονισμοί του αθλήματος της υδατοσφαίρισης εξελίσσονται προσπαθώντας να κάνουν το παιχνίδι πιο απλό και θεαματικό, ώστε να προσελκύσουν περισσότερους φίλαθλους. Οι βασικότερες αλλαγές που έγιναν τα τελευταία 30 χρόνια είναι οι εξής:

- Ο χρόνος επίθεσης μειώθηκε στα 35 δευτερόλεπτα (στην αρχή ήταν απεριόριστος), όπως ισχύει μέχρι σήμερα.
- Η διάρκεια του αγώνα αυξήθηκε το 1981 από 4 πεντάλεπτα σε 4 επτάλεπτα.
- Ο χρόνος της αποβολής μειώθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '80 στα 20 δευτερόλεπτα, που ισχύει ως σήμερα.
- Ένας νέος κανονισμός που ισχύει από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 είναι ότι ο παίκτης που κερδίζει φάουλ έξω από τα 7 μέτρα της επίθεσης μπορεί να σουτάρει απευθείας χωρίς αλλαγή πάσας.
- Επίσης από τη δεκαετία του 1990 καθιερώνεται το time out που καλεί ο προπονητής.

Τεχνική - Τακτική

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε ό,τι αφορά την τεχνική και την τακτική της υδατοσφαίρισης τα τελευταία

Σχήμα 6. Φάση αντεπίθεσης.

25 χρόνια μπορούν να εντοπιστούν παρατηρώντας τις κυριότερες διαφορές μεταξύ του παιχνιδιού τη δεκαετία του '80 και σήμερα.

Το παιχνίδι τη δεκαετία του 1980 ήταν σαφώς πιο στατικό απ' ό,τι σήμερα. Οι φουνταριστοί δεν ήταν τόσο κινητικοί, αλλά περισσότερο στατικοί και δυνατοί.

Υπήρχαν ομάδες που έπαιζαν κινητικά χωρίς να στηρίζονται τόσο στο φουνταριστό (π.χ. Ισπανία, Ιταλία, Ολλανδία), αλλά δεν πρωταγωνίστησαν, με αποτέλεσμα να μην καθιερωθεί ο τρόπος αυτός παιχνιδιού. Η μετάβαση από την άμυνα στην επίθεση και γενικά όλες οι κινήσεις προσαρμογής ήταν πιο αργές. Ήταν σπάνιο να υπάρξουν εναλλαγές στην άμυνα (από ζώνη σε πρέσινγκ ή το αντίθετο) και γενικά το παιχνίδι ήταν πιο «ευκολοδιάβαστο». Οι άμυνες ακόμα και στο πρέσινγκ δεν ήταν τόσο πιεστικές όσο σήμερα. Η συμμετοχή των αμυντικών στην απόκρουση των σουτ των αντιπάλων (μπλοκ) ήταν περιστασιακή. Υπήρχαν ομάδες που είχαν μια καλή επτάδα παικτών, οι οποίοι έβγαζαν σχεδόν όλο το παιχνίδι.

Σήμερα το παιχνίδι έχει γίνει σαφώς πιο γρήγορο, τόσο στις κινήσεις των παικτών όσο και στην κυκλοφορία της μπάλας. Υπάρχουν κινητικές άμυνες που εναλλάσσονται από πρέσινγκ σε ζώνη. Οι φουνταριστοί δεν είναι ακίνητοι στο κέντρο της επίθεσης αλλά κινούνται προσπαθώντας να ελευθερωθούν και να πάρουν καλύτερη θέση πριν τους έρθει η μπάλα. Η συμμετοχή των αμυντικών στα σουτ των αντιπάλων είναι πολύ πιο ουσιαστική και αποτελεσματική. Γενικά η φυσική κατάσταση, η δύναμη και η τεχνική των παικτών έχει βελτιωθεί ως προς το μέσο όρο.

Η καλή τεχνική πλέον δεν αρκεί σε ένα παίκτη για να διακριθεί, αλλά χρειάζεται επίσης η καλή φυσική κατάσταση και η δύναμη για να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις του παιχνιδιού.

Προπόνηση

Η εξέλιξη του παιχνιδιού οδήγησε αναπόφευκτα και σε αλλαγές στον τρόπο προπόνησης. Συγκρίνοντας τη δεκαετία του '80 με τη σημερινή εποχή, σε ό,τι αφορά τις συνθήκες προπόνησης στην Ελλάδα, εντοπίζονται αρκετές διαφορές.

Τη δεκαετία του '80 συνήθως γινόταν μια προπόνηση την ημέρα διάρκειας 1½ - 2 ώρες. Τα βάρη και το γυμναστήριο γενικά δε συνηθίζονταν (τουλάχιστον ως τα μέσα της δεκαετίας). Η κολυμβητική προπόνηση περιελάμβανε 1,5-2,5 km την ημέρα.

Σήμερα γίνονται διπλές προπονήσεις με συνολική διάρκεια 5-6,5 ώρες την ημέρα. Στις προπονήσεις συμπεριλαμβάνονται οπωσδήποτε γυμναστήριο και βάρη, ενώ η κολυμβητική προπόνηση περιλαμβάνει κατά μέσο όρο 3-6 km την ημέρα. Επίσης δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της ατομικής τεχνικής και της ομαδικής τακτικής σε συγκεκριμένες φάσεις του παιχνιδιού, καθώς έχει αναγνωριστεί ότι ο συγχρονισμός των κινήσεων της ομάδας είναι σημαντικός παράγοντας επιτυχίας.

Σημαντική συμβολή στην εξέλιξη της προπόνησης είχαν ξένοι προπονητές που ήρθαν στη Ελλάδα, όπως ο Χοσέ Μπράσκο Κατά, που ήταν προπονητής της Εθνικής Ελλάδος στην Ολυμπιάδα του 1984, ο Μπόρις Ποπόφ, ο Νίκολας Στάμενιτς κ.ά., καθώς και Έλληνες προπονητές, με σημαντικότερο το Γιάννη Γιαννουρή.

Πρωταγωνιστές σε διεθνές επίπεδο

Αυτό που θα πρέπει καταρχήν να τονιστεί είναι ότι γενικά το κέντρο της παγκόσμιας υδατοσφαίρισης είναι η Ευρώπη. Στα παγκόσμια πρωταθλήματα και στις Ολυμπιάδες πρωταγωνιστούν οι ευρωπαϊκές ομάδες, με μόνη παρένθεση την ομάδα των ΗΠΑ, η οποία κατά καιρούς έχει καταλάβει σημαντικές διακρίσεις και λιγότερο την ομάδα της Αυστραλίας.

Από τη δεκαετία του '70 ως σήμερα οι εθνικές ομάδες που πρωταγωνιστούν δεν έχουν διαφοροποιηθεί και πολύ. Τα πρώτα χρόνια ανάπτυξης του αθλήματος μέχρι τη δεκαετία του '30 κυριάρχησαν χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία, το Βέλγιο, η Σουηδία, οι οποίες στη συνέχεια εξαφανίστηκαν από την ελίτ της παγκόσμιας υδατοσφαίρισης. Από τη δεκαετία του '30 ξεκινάει η δυναστεία της Ουγγαρίας, η οποία ως την Ολυμπιάδα της Μόσχας το 1980 δεν έλειψε ποτέ από το ολυμπιακό βήμα, κατακτώντας μάλιστα 6 χρυσά μετάλλια³. Άλλες μεγάλες δυνάμεις της εποχής αυτής ήταν η Γιουγκοσλαβία, η ΕΣΣΔ και η Ιταλία. Τη δεκαετία του 1980 υπάρχει κατακόρυφη πτώση του ουγγρικού πόλο, ενώ προστίθενται στους πρωταγωνιστές οι ΗΠΑ και η Γερμανία. Στο πρώτο μισό της δεκαετίας του 1990 πρωταγωνιστεί η Ιταλία, εκμεταλλευόμενη την πτώση των ανατολικών

(ΕΣΣΔ, Γιουγκοσλαβία, Ουγγαρία), ενώ στο δεύτερο μισό κάνει την εμφάνισή της ως παγκόσμια δύναμη η Ισπανία. Στο μεταξύ αναβιώνει η μεγάλη ομάδα της Ουγγαρίας, η οποία φαίνεται να κυριαρχεί τα τελευταία χρόνια και, λόγω του διαμελισμού της Γιουγκοσλαβίας, προκύπτουν δύο μεγάλοι εκπρόσωποι της Γιουγκοσλαβικής σχολής, σχεδόν ισοδύναμοι: η Σερβία και η Κροατία. Σήμερα υπάρχουν 6-7 ομάδες που πρωταγωνιστούν με μικροδιαφορές μεταξύ τους (Ουγγαρία, Σερβία, Ιταλία, Ισπανία, Κροατία, Ρωσία), ενώ στην ελίτ αυτή τα τελευταία χρόνια δείχνει ικανή να μπει και η Ελλάδα.

Σε ατομικό επίπεδο υπάρχουν πολλοί παίκτες που έχουν ξεχωρίσει. Αυτοί όμως που έχουν συνδέσει περισσότερο το όνομά τους με το άθλημα της υδατοσφαίρισης το τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα είναι ο Ούγγρος Τάμας Φάραγκο και ο Ισπανός Μανουέλ Εστιάρτε (συμμετοχή σε 6 Ολυμπιάδες με ένα χρυσό και ένα ασημένιο μετάλλιο).

ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Σε ό,τι αφορά τη μελλοντική εξέλιξη του αθλήματος στον αγωνιστικό τομέα, θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής: η ταχύτητα του παιχνιδιού τόσο σε ό,τι αφορά τις κινήσεις των παικτών όσο και την κυκλοφορία της μπάλας θα συνεχίσει να αυξάνεται. Αυτό σημαίνει περαιτέρω βελτίωση της φυσικής κατάστασης των παικτών και της ατομικής τους τεχνικής σε ό,τι αφορά το χειρισμό της μπάλας. Επίσης, προκειμένου να ανταποκριθούν οι παίκτες στις απαιτήσεις του παιχνιδιού (ιδιαίτερα στις άμυνες πρέσινγκ, που γίνονται όλο και πιο δυνατές), θα πρέπει να βελτιώσουν εκτός από την ατομική τεχνική και τη δύναμή τους (γυμναστήριο, βάρη). Λόγω της αύξησης του βαθμού δυσκολίας για τους παίκτες, θα είναι απαραίτητο η ομάδα να διαθέτει 13 ετοιμοπόλεμους υδατοσφαιριστές και όχι μόνο μια καλή επτάδα. Ο σκοπός είναι, όταν γίνονται αλλαγές για να ξεκουραστούν κάποιοι παίκτες, να μην πέφτει η συνολική απόδοση της ομάδας. Ο χρόνος συμμετοχής των 13 παικτών θα επιμερίζεται πιο ισοδύναμα απ' ό,τι σήμερα που υπάρχουν παίκτες που παίζουν τέσσερα 7λεπτα και άλλοι που παίζουν μόνο 2-3 λεπτά. Οι τακτικές θα γίνονται όλο και πιο σύνθετες και μεγάλη έμφαση θα δίνεται πλέον στο σωστό συγχρονισμό των κινήσεων (timing), ο οποίος είναι και καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας.

Στον εξωαγωνιστικό τομέα, σημείο κλειδί για την περαιτέρω ανάπτυξη του αθλήματος διεθνώς, αλλά και στον ελληνικό χώρο, είναι η παρουσία του στην τηλεόραση, καθότι σήμερα ό,τι δεν δείχνει η τηλεόραση είναι σαν να μην υπάρχει. Η παρουσία της υδατοσφαίρισης στην τηλεόραση θα συντηρήσει το ενδιαφέρον των χορηγών, που σιγά-σιγά θα καλύπτουν όλο και μεγαλύτερο κομ-

μάτι στα οικονομικά του αθλητισμού. Όσο βελτιώνεται η τηλεοπτική κάλυψη (και υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης) τόσο πιο ελκυστικό θα γίνεται για το μέσο τηλεθεατή. Ταυτόχρονα, όσο περισσότερο τηλεοπτικό χρόνο καταλαμβάνει, τόσο πιο πολύς κόσμος θα εξοικειώνεται με αυτό και θα το παρακολουθεί.

Τέλος, ένας κίνδυνος που αφορά γενικότερα τον αθλητισμό και μπορεί να παρεισφρήσει και στην υδατοσφαίριση είναι το ντόπινγκ. Το ντόπινγκ είναι σήμερα η μεγαλύτερη απειλή για τον πρωταθλητισμό και γενικότερα τον αθλητισμό, γιατί μπορεί να διαβρώσει τα κοινωνικά του μηνύματα. Στα ομαδικά αθλήματα ο πειρασμός του ντόπινγκ για κάποιον αθλητή είναι σαφώς μειωμένος (δεν εξαρτάται αποκλειστικά από αυτόν η επιτυχία ώστε να το διακινδυνεύσει), αλλά δεν παύει να υπάρχει. Η σωστή και υπεύθυνη ενημέρωση από τη μικρή ηλικία, τόσο των αθλητών όσο και των γονέων, είναι το καλύτερο προληπτικό μέτρο. Από κει και πέρα και στον τομέα της καταστολής θα πρέπει να υπάρχουν αιφνιδιαστικοί έλεγχοι και παραδειγματικές τιμωρίες ώστε να πολεμηθεί το κακό στη ρίζα του. Βέβαια απαραίτητη προϋπόθεση για όλα αυτά είναι η σταθερή και απαρέγκλιτη πολιτική βούληση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η υδατοσφαίριση είναι ένα άθλημα με μεγάλη παράδοση που εξελίσσεται συνεχώς. Απαιτεί σημαντικές αθλητικές ικανότητες και μπορεί να προσφέρει θέαμα ανάλογο των υπόλοιπων ομαδικών σπορ. Το μεγάλο μειονέκτημα της υδατοσφαίρισης είναι ότι, λόγω του νερού, ο θεατής βλέπει τη «μισή παράσταση». Περισσότερο από το 70% του σώματος των παικτών είναι κάτω από το νερό. Αυτό κάνει και πιο δύσκολο το έργο των διαιτητών, οι οποίοι σφυρίζουν περισσότερο με βάση αυτό που φαντάζονται ότι γίνεται και λιγότερο με αυτό που βλέπουν ότι γίνεται. Άλλωστε ένα από τα μεγαλύτερα μειονεκτήματα του αθλήματος είναι η μεγάλη εξάρτησή του από τη διαιτησία (μεγαλύτερη απ' ό,τι στα άλλα ομαδικά σπορ), με συνέπεια να μπορεί να επηρεάσει το αποτέλεσμα. Αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο μη εξοικειωμένος θεατής δύσκολα αντιλαμβάνεται τις αποφάσεις των διαιτητών, λειτουργεί αρνητικά στην αξιοπιστία και τη δημοτικότητα του αθλήματος.

Σε ό,τι αφορά την ελληνική υδατοσφαίριση τα ευχάριστα μηνύματα είναι αρκετά. Υπάρχει ισχυρή παράδοση, τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια ανοδική πορεία κι έχουν έρθει σημαντικές επιτυχίες, με αποτέλεσμα το άθλημα να έχει γίνει αρκετά δημοφιλές. Συγχρόνως, υπάρχουν πλέον αρκετά κολυμβητήρια έτσι ώστε να συνεχιστεί η πολύ καλή δουλειά που γίνεται στην υποδομή και ιδιαίτερα στην περιφέρεια. Οι Έλληνες προπονητές

αυξάνονται σε αριθμό και προσδεύουν σε ό,τι αφορά την τεχνογνωσία, ενώ όλο και περισσότερα παιδιά αρχίζουν να ασχολούνται με το πόλο. Ανασταλτικό ρόλο στην εξέλιξη της υδατοσφαίρισης (όπως και γενικότερα στον ελληνικό αθλητισμό) θα παίξει τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, η μείωση των κρατικών επιχορηγήσεων μετά το 2004. Από την άλλη μεριά όμως θα υπάρξει μακροπρόθεσμα όφελος, καθώς θα αναγκάσει τα σωματεία να οργανωθούν καλύτερα (εξεύρεση χορηγών, ορθολογική χρήση των πόρων κ.λπ.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. www.hickoksports.com/history/waterpolo.html
2. Bruce Wigo. A History of USA water polo in the Olympic

Games (supported by Xerox Company). Los Olivos, California, USA: Olive Press Publications; 1996.

3. Νάνος Γ., Χαραλαμπίδης Ν. Ατζέντα. Ετήσιος Αθλητικός οδηγός υγρού στίβου. 1996.

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις για την υδατοσφαίριση

www.waterpolo-world.com Νέα από το χώρο της υδατοσφαίρισης

www.usawaterpolo.com Διεύθυνση της ομοσπονδίας υδατοσφαίρισης των ΗΠΑ

www.h2opolo.com Νέα από το χώρο της υδατοσφαίρισης και ευρετήριο σχετικών sites

www.h2opolo.gr Ελληνικό site με νέα από το χώρο της υδατοσφαίρισης